

Watervogels en roofvogels januari 1996

Piet van Vliet

Inleiding

In januari 1996 werd alweer voor de 30ste maal in Nederland een midwintertelling van watervogels gehouden. Deze telling omvat sinds 1993 niet alleen eenden, ganzen, zwanen en dergelijke, maar ook reigers, steltlopers en meeuwen. Zoals gebruikelijk pakken we de roofvogels mee in deze telling.

De landelijke coördinatie en verslaglegging wordt door SOVON uitgevoerd. In dit artikel worden de resultaten van ons aandeel in deze telling weergegeven.

Teldata en -gebieden

De dag waarop de telling bij voorkeur moest plaatsvinden was zaterdag 13 januari. Als uitwijkperiode gold 12-15 januari. Praktisch het hele gebied van de VWG, incl. de hele Haarlemmermeer is geteld. Alleen een stuk van de Ringvaart is niet geteld, waardoor vooral een aantal Grote Zaagbekken gemist zou kunnen zijn (al zou je dat gezien de getelde aantallen niet zeggen); ook nog een stuk van de polder zelf is overgeslagen, maar daar zat waarschijnlijk niets in verband met het weer. Nieuw dit jaar is dat de stranden langs het hele gebied geteld zijn, dus vanaf de Zuidpier tot de provinciegrens. De invloed daarvan is vooral te merken bij de Drieteenstrandloper en in mindere mate bij de meeuwen. In de tabellen zijn de deelgebieden samengevat in grotere eenheden. Deze spreken deels voor zich zelf. IJmuiden omvat het Noordzeekanaal en het strand. Het restgebied betreft het duingebied buiten de AWD, de binnenduinderand en het stedelijk gebied (niet het minste gebied dus).

Het weer

Het was weer eens een strenge winter. Het begon al ruim voor de jaarwisseling; november had al wat sneeuw en vorstnachten. December was ge-

middeld -1 graad en dat betekent 4 graden kouder dan het gemiddelde en plaatste zich bij de subtoppers onder de wintermaanden van deze eeuw. Wat dacht u van min 10 op 30 december? De schaatsen konden weer uit het vet. En toen kwam de ijzel. Weet u nog hoe we al glijdend het vuurwerk probeerden af te steken? Heel Nieuwjaarsdag bleef de ijzel op de stoepen liggen. Zelfs op straat schaatsen werd vertoond. Schaatsen op natuurijs kon de hele week nog, maar vooral in de tweede week van januari werd het warmer met in het telweekend redelijk zonnig weer met maxima tot +10 graden. Het ijs was echter op veel beschutte plaatsen nog aanwezig. Dit alles betekende dat niet alleen veel vogels uit gebieden ten noordoosten van ons door de vorst verdreven moeten zijn geweest, maar dat de vogels die hier nog waren geconcentreerd op open water zaten. Om de rest van de winter nog even te beschrijven: eind januari werd het weer flink kouder met in februari een eindeloze discussie over de Elfstedentocht die uiteindelijk niet doorging. Dit winterweer heeft niet zozeer invloed op deze wintertelling gehad maar zal invloed hebben op broedvogel- en eventueel de komende watervogeltelling.

Watervogels

In de eerste bijlage staan alle watervogels. Het totaal geeft geen grote afwijking ten opzichte van 1995. Er zijn bijna 60 soorten waargenomen, "soep" en "spec" meegerekend. Vorig jaar waren dat er een paar meer. Als we even met de vinger langs de bijlage gaan, pak ik er een paar voor u uit. Ik zal alleen de vergelijking met vorig jaar doen, zodat u des te meer reden hebt om straks onze Avifauna erbij te halen voor de trends over meerdere jaren. Eén duiker maar, en wel een Roodkeelduiker die zich mooi liet zien in een van de Geulen in de AWD. De Dodaars, overal wat, maar niet echt veel. Goeie plekken zijn AWD en rondom Spaarndam. Minder Futen ook, met een sterke concentratie bij de Zuidpier, de havens van IJmuiden en in het Noordzeekanaal. Ook de Aalscholver liet zich talrijk zien; ruim 200 langs het Noordzeekanaal. Het is ook velen gelukt Roerdampen te zien; was het niet tijdens deze telling, dan toch wel op een ander moment. Op goeie dagen was het niet uitzonderlijk meer dan vijf verschillende exemplaren te zien in de AWD. Helaas werden ze ook vaker dan andere jaren dood gevonden. Een andere populaire wintergast, de Wilde Zwaan was ook duidelijk aanwezig. Een groepje zat lange tijd opvallend in de weilanden aan de buitenrand van de AWD. Ganzen waren minder op de grond aanwezig, maar werden door diverse mensen overtrek-

kend gemeld; dat zal typisch te maken hebben gehad met de tijdelijke omslag in het weer. Heel bijzonder was de waarneming van een Dwerggans in de Veerpolder. Had ik eigenlijk ook wel willen zien! In het kader van de betere aandacht die we aan de exoten moeten geven zijn naast de Nijlganzen kennelijk ook de soepganzen vollediger geteld; ik neem tenminste niet aan dat ze zich in een jaar verdubbeld hebben of dat ze invasiegedrag vertonen.

Even door naar de eenden. De Krakeend blijft opvallen door afnemende aantallen, ofschoon in februari weer grotere groepen gezien zijn. De Wintertaling was vorig jaar bijzonder talrijk waardoor het nu lijkt of er een grote terugval is. Geen waarnemingen van de Krooneend dit jaar, althans niet tijdens deze telling. Het winterweer heeft ook zijn invloed gehad op de zichtbaarheid van met name de Toppereend, Eidereend en alle zaagbekken. Vooral de "roomboterbuik" Grote Zaagbek is een genot om te zien.

Voor de Waterral geldt een beetje hetzelfde als wat gezegd is over waarnemingskans van de Roerdomp. De Meerkoet ging ook weer eens over de 10000 en is daarmee weer overduidelijk onze meest waargenomen watervogel. Bij de steltlopers en meeuwen is het opvallend dat de Kievit nog zo vaak gezien is. Heeft het mooie weekend ze even teruggelokt uit zachtere oorden? Van de Drieteenstrandloper had ik al aangegeven dat het tellen van het hele strand van invloed is geweest. Een leuke winterwaarneming tenslotte waren de vijf Dwergmeeuwen bij de Zuidpier.

Om nog meer herinneringen op te halen over deze winter en bijbehorende (water)vogelwaarnemingen zou ik willen aanraden Fitis 1 van 1996 er nog eens bij te halen: "Wat een winter, wat een vogels!!" riep Hans toen uit.

Roofvogels

In het tweede deel van de tabel staan de roofvogels en uilen. Bijna alle soorten zijn in hogere aantallen gezien dan vorig jaar. Wat het meest opvalt is de Havik. Er zijn er totaal negen gezien en wel in alle duingebieden van de Heerenduinen t/m de Amsterdamse Waterleidingduinen. De meest waargenomen roofvogel is de Buizerd die dan ook in de helft van alle telgebieden is gezien. De duingebieden zijn goed voor de helft van het aantal Buizerden. De Ransuilen komen weer uit het Haarlemmermeerse Bos waar ze nu waarschijnlijk zitten na te denken wat de Floriade voor hun gaat betekenen.

Een spectaculaire soort, de Slechtvalk, ontbreekt in dit overzicht, maar is door anderen wel waargenomen in de telperiode. Zal je altijd houden!

Tot slot

De tellers worden zeer hartelijk bedankt. De telling van 1997 is inmiddels weer geweest. Als U de resultaten van 1997 nog niet heeft verstuurd, als-nog het dringende verzoek dit zo spoedig mogelijk te doen. Het is minder leuk dan het tellen zelf (ofschoon...vaak wel comfortabeler), maar ik zou willen voorstellen om de gegevens dezelfde dag nog op te sturen. Het kost later alleen maar meer tijd.

F. Alink
K. Bakker
F. + T. Bloem
R. Boddaert
H. Boersbroek
W. Boogaards
T. v.d. Boomen
L. v.d. Brugge
N. Buiten
F. Cottaar
C. v. Deursen

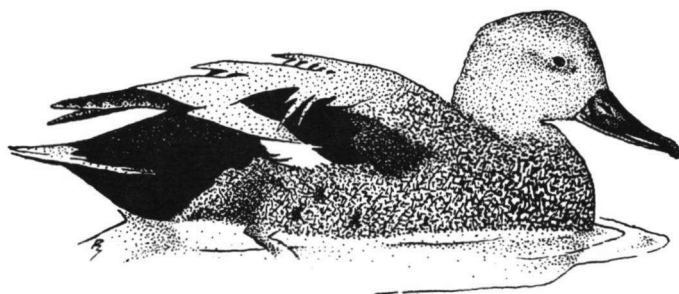
L. v. Goor
H. Groot
T. Hoek
F. Hopman
E. v. Huijssteeden
P. de Jong
P. Kok
J. + Z. Kottman
H. Krikke
C. Looij
R. Luntz

F. Manger
P. de Nobel
M. Schalkwijk
H. Schouten
Y. Schutter
R. Smit
J. Stuart
P. Thomas
H. Vader
P. v. Vliet

Literatuur

- Vliet, P. van, 1995. Watervogels en roofvogels januari 1995. Fitis 31 (4): 154-160.

Piet van Vliet, Söderblomstraat 102, 2131 GM Hoofddorp

Krakeend. Tekening: Roy Slaterus

Watervogels	1995	1996	AWD	IJm.	Recr.	Haarl.	rest
Roodkeelduiker	1	1	1	0	0	0	0
Parelduiker	1	0	0	0	0	0	0
Dodaars	134	111	33	21	35	17	5
Fuut	400	321	2	154	62	94	9
Roodhalsfuut	3	0	0	0	0	0	0
Kuifduiker	2	1	0	0	0	1	0
Aalscholver	254	371	7	276	67	17	4
Roerdomp	2	13	8	0	2	0	3
Blauwe Reiger	186	163	18	6	21	72	46
Zwarte Ibis	1	0	0	0	0	0	0
Knobbelzwaan	304	251	76	1	101	21	52
Wilde Zwaan	20	107	67	0	6	8	26
Rietgans	5	0	0	0	0	0	0
Toendra Rietgans	341	82	0	0	0	82	0
Kleine Rietgans	54	0	0	0	0	0	0
Kolgans	51	2	0	0	1	1	0
Dwerggans	0	1	0	0	1	0	0
Grauwe Gans	54	9	0	0	8	0	1
Soepgans	112	244	0	0	66	22	156
Indische Gans	2	1	0	0	0	1	0
Brandgans	0	2	0	0	0	2	0
Rotgans	2	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	236	274	0	4	49	55	166
Casarca	7	3	0	0	2	0	1
Bergeend	19	18	5	3	3	5	2
Muskuseend	0	1	0	0	0	1	0
Mandarijneend	1	5	3	0	0	0	2
Smient	4878	3646	1	97	3528	20	0
Krakeend	270	198	42	9	112	4	31
Wintertaling	496	225	36	0	165	8	16
Wilde Eend	7197	7398	906	69	1000	2939	2484
Soepeend	236	391	0	0	61	184	146
Pijlstaart	0	3	3	0	0	0	0
Slobeend	94	92	1	0	3	56	32
Krooneend	19	0	0	0	0	0	0
Tafeleend	444	641	210	60	62	209	100
Kuifeend	2038	2435	604	224	605	792	210
Toppereend	0	15	0	14	0	0	1
Eidereend	120	384	0	383	0	1	0
Zwarte Zee-eend	1	9	0	9	0	0	0
Brilduiker	66	69	55	10	0	1	3
Nonnetje	13	44	13	2	13	12	4
Middelste Zaagbek	49	84	0	83	0	1	0
Grote Zaagbek	81	161	70	18	12	55	6
Waterral	5	8	5	0	0	1	2

<u>Watervogels</u>	1995	1996	AWD	IJm.	Recr.	Haarl.	rest
Waterhoen	1385	1289	10	31	314	315	619
Meerkoet	7579	10017	1068	1425	2835	1991	2698
Scholekster	10	26	0	25	0	1	0
Kievit	21	116	0	0	84	32	0
Goudplevier	0	10	0	0	10	0	0
Zilverplevier	1	0	0	0	0	0	0
Drieteenstrandl.	9	168	0	168	0	0	0
Paarse Strandl.	13	3	0	3	0	0	0
Bonte Strandl.	160	3	1	1	0	1	0
Watersnip	3	3	1	0	0	0	2
Wulp	27	2	1	1	0	0	0
Tureluur	12	5	4	0	0	0	1
Witgatje	1	4	3	0	0	0	1
Steenloper	7	16	0	16	0	0	0
Dwergmeeuw	0	5	0	5	0	0	0
Kokmeeuw	4168	4680	3	519	1256	1376	1526
Stormmeeuw	508	736	0	81	144	333	178
Kl. Mantelmeeuw	3	8	0	5	0	2	1
Zilvermeeuw	2700	2764	0	2079	297	132	256
Geelpootmeeuw	0	1	0	1	0	0	0
Kl. Burgemeester	1	0	0	0	0	0	0
Gr. Burgermeester	3	0	0	0	0	0	0
Gr. Mantelmeeuw	233	279	0	271	5	2	1
Drieteenmeeuw	5	0	0	0	0	0	0
Meeuw spec.	0	24	0	24	0	0	0
Zeekoet	1	0	0	0	0	0	0
Totalen	35049	37943	3257	6098	10930	8867	8791
<u>Roofvogels</u>	1995	1996	AWD	IJm.	Recr.	Haarl.	rest
Bl. Kiekendief	2	1	1	0	0	0	0
Havik	4	9	4	0	0	0	5
Sperwer	19	22	8	0	3	0	11
Buizerd	58	64	12	0	17	10	25
Torenavalk	15	28	0	0	11	15	2
Steenuil	1	0	0	0	0	0	0
Ransuil	6	11	0	0	0	11	0
Totalen	105	135	25	0	31	36	43